

Vår dato: Deres dato:
Vår   Deres
referanse: referanse:

Til: Lied Utvalget

Innspill fra Faglig råd design og håndverk vedrørende videregående opplæring

- Hovedmodellen 2+2 er ok, for mange, men ikke alle. Det er flere elever som ikke passer inn i ett gitt system. Viktig med tilpassede utdanningsløp, fokus på praktisk opplæring.
- Brede innganger passer for noen, mens andre ikke klarer det – tanken var vel å minske omvalg – håndverksbedriftene ønsker heller dybdelæring og fag som materialkunnskap, stilhistorie/tegning – verktøy/maskiner og utstyr – Hms – produksjon av varer og tjenester
- Innovasjon, kreativitet, samarbeidsevner og empati, bør være med i undervisningen, de ulike fag bør legge opp til hvordan man er, samarbeider og gi elevene muligheter til å vise kreativitet og innovasjon
- Det er ikke til fagene /bransjenes beste at hele utdanningssystemet skal presses inn i en lest, fag og kompetanser er ulike og det bør speiles i selve utdanningsstrukturen.
- Læreplanene, samme som over. Det er ikke bra at læreplaner for teoretiske program og yrkesfaglige program er bygget opp på en identisk måte, de bør speile utdanningsprogrammet/ sluttkompetansen.

Viktig for samspill mellom elev og lærere er at de respekterer hverandre i hverdagen, men det er lett å ikke bli en motivert elev når læreren ikke har med eleven fra hans/hennes ståsted i forhold til faglig kunnskap og innhold i faget. Har man en faglærer med fordypning i sitt fag så har man en engasjert lærer som ønsker å formidle sitt fag. Dette blir vanskelig for yrkesfaglærere som kanskje har fag som frisør i bunn og skal undervise i tekstil- eller trefagene. Vi ser at læreren ikke har den dybde kompetansen som gjør læreren trygg i faget og dette smitter over på elevene. Undervisningen blir haltende og ikke særlig motiverende for elevene. Jeg mener det derfor bør være krav om faglærere i alle «fag» emner som de yrkesfaglige elevene skal lære noe om. På utdanningsprogrammet for musikk/dans/drama har man engasjert lærer i % vise stillinger, slik at det faktisk er rett person i rett fag/emne. Det er ikke slik at en lærer i fløyte underviser elever i trommer osv. Dette bør man også kunne se på når det gjelder de yrkesfaglige utdanningene. Skal man få «fagidioter» positiv forstand til å undervise elevene så kan ikke mureren undervise i trevare og innredning.

- Elever/unge voksne som har tatt studiespesialisering bør kunne ta yrkesfag – slik at de får en fagkompetanse, slik yrkesfagelevne kan ta studiekompetanse
- Alder, rekkefølge og rettigheter. Det er lite fleksibilitet med tanke på elevens oppnådde alder/i hvilken rekkefølge eleven tar f.eks studiekomp/ fag-svennebrev. Dette er til hinder for rekruttering av unge voksne og voksne elever inn i videregående skole.
- Realkompetansevurdering, svært ulik praksis med henhold til rett, til å få dette gjort - kostnad, tid osv her bør det også være lik praksis uansett hvor du er i landet.

Det er viktig å gi ungdom som har tatt studiespesialisering rett til yrkesfaglig utdanning 1- 2 år i skole før lærlingløpet starter. Da vil yrkesfag statusen øke og vi får flere til å ta fagbrev. Det er

Yrkesfagenes år og da bør man faktisk vise at man tar dette på alvor og ikke bare prater om det. Vi ser at mange av de unge som har fulgt mors/fars ønske om å ta studiespesialisering faktisk ønsker seg en yrkesfaglig utdanning. Men da er retten brukt opp!!!!

- Inntak av elever utenfor eget bo-fylke må endres. Svært ulik praksis av inntaksregler er uheldig. Det har blitt vanskeligere for elever fra et fylke til å komme inn på utdanning i ett annet. Der det er få skoler i Norge som har utdanningen gir dette ikke likerett. Dette gjelder spesielt de utdanningsområdene som bare tilbys på 1 til 2 skoler. Elever utenfra slipper ikke til, da fylkeskommunene fyller opp bare med egne ungdommer eller legger tilbudet ned da det er få søkere i eget fylke. Her bør staten ta et større ansvar slik at det blir lik rett for alle til å komme inn, det bør være karakterene som bestemmer og ikke hvor du kommer fra.

Samtidig må vi ikke kutte stipend på elever som har fullført fellesfag og bare har igjen yrkesfagene. Da disse elevene gjerne er unge voksne med en annet behov for økonomisk støtte, det være seg hybler/leiligheter og familie som de må forsørge. Det er viktig at disse også kan oppnå fullt stipend enten ved å si at de vil fortsatt trenge faget kroppsøving, da har de over 75% studiebelastning og får stipend. I dag er grensa på 74% studiebelastning. Fleksibilitet er viktig hvis man skal få flere ungevoksne i utdanning og til å ta utdanning innen yrkesfagene.

- Strukturen i Norge blir bestemt av hva fylkeskommunene bestemmer seg for og de velger bort små fag – her bør det være regionale opplæringssentre (skoler) som tar seg av opplæringen. Svært uheldig at staten ikke setter en norm for minste tilbud av de enkelte studieprogram. Når fylkene kan dimensjonere som de ønsker, vil alltid små, ikke – populære fag tape og tilbudet blir et fiktivt tilbud.

Når det gjelder håndverksfag og små fag, bør det lages regionale utdanningssteder, slik at disse blir i varetatt. Elever som ønsker en utdanning innen små håndverksfag flytter på seg bare de har et tilbud som er fastsatt. Se på flyfag – her flytter ungdommen og bor på hybel fordi de ønsker denne utdanningen. Vi ser nå at dette begynner å skje for Naturbruk også. Det bør være slike faste tilbud med gode sentre som har verksteder med kvalitet og fagpersoner til å undervise ungdommen. Da får vi en god skole og et godt læringsmiljø.

Ved å faktisk ha slik utdanning med inntak av unge voksne og regionale opplæringssentre så vil vi igjen øke yrkesstoltheten både for lærere og elever. Samfunnet vil se at dette går det an å satse på. Ungdommen har blitt eldre og er mer sikker i sitt yrkesvalg samtidig så får de en kvalitetsopplæring i faget. Der flere fagpersoner jobber mot det samme målet. Å utdanne gode fagarbeider!

- Utdanningen bør være virkelighetsnær, Dvs. at elevene får praktisk opplæring i fagene på skolen med dybdelæring, slik at de er mer «skodd» for bedriftsopplæringen- dette har også med å gjøre ungdommen trygg for jobben.

Det er også viktig å få frem at håndverksfagene er miljøvennlige og bærekraftige, da de fleste fagene bruker fornybare ressurser og gjenbruk av materialer.

- Grunnkompetanse – kan bli prisgitt den lærer/lærere som skal lage/setter opp lokallæreplan. Hvor kompetansemålene faktisk ikke er sammenhengende eller gir ungdommen den opplæringen som må til for å oppnå nok kunnskap og ferdigheter til å kunne utføre en arbeidsoppgave. Grunnkompetanse kan være en nøtt i det lokale opplæringsmiljøet og til forvirring for bedrifter. Da de ikke kan se hva eleven faktisk skal lære/kunne. Her burde det være sentrale retningslinjer, slik at det blir likt for alle grunnkompetansene.

- Fraværsordningen bør endres til tilstedeværelse – skal en elev ha 140 timer i et fag, må han/hun være tilstede f.eks. minst 90% av tiden 126 timer for å få bestått faget. I dag kan man få dokumentert fraværet, sykdom el. lignende. De får karakter, men hva kan de egentlig ved stort dokumentert fravær? I faget matematikk f.eks. 84 timer på vg1 eleven bør ha vært tilstede minimum ca.70 timer for å få bestått faget og for å kunne ta eksamen. Dette vil gjøre betydningen av å være tilstede viktigere, man får ikke bestått et fag hvis man ikke er tilstede det antall timer som er bestemt. Man får heller ikke gå opp til fagprøven før antall timer opplæring er fullført. I arbeidslivet er også tilstedeværelse viktig, du får ikke fortsette i en jobb, hvis du ikke kommer på jobb og gjør det du får betalt for.

Det ha krav om tilstedeværelse er også mer positivt enn å ha en fraværsordning.

Vennlig hilsen

Marianne Monsrud
leder

Solveig Torgersen Grinder
nestleder

Dokumentet er elektronisk godkjent av rådets leder og nestleder